

Overweging zondag 7 juni 2020 – Feest van de Heilige Drie-eenheid

Dominicuskerk Utrecht – Pia Wagenaar

Deze icoon van de oudtestamentische Drie-eenheid, of De Gastvrijheid van Abraham, kent u waarschijnlijk wel.

Het is een beroemde middeleeuwse Russische icoon, geschilderd door Andrej Roeblov, die aan het einde van de veertiende, begin van de vijftiende eeuw leefde. De icoon verbeeldt de ontmoeting van Abraham met God, dat wil zeggen een ontmoeting met drie bijzondere bezoekers met wie Abraham spreekt alsof het één persoon is. Het is tijdens deze ontmoeting dat Sara hoort dat zij, ondanks haar hoge leeftijd, moeder zal worden van een zoon. De drie figuren op de icoon worden geïnterpreteerd als een voorafbeelding van de Heilige Drie-eenheid.

<https://www.lucepedia.nl/dossieritem/triniteitsleer/icoon-van-de-oud-testamentische-drievuldigheid-van-andrej-roeblov>

De melodie die Marcel Voorhoeve voorafgaand aan mijn overweging speelde, stamt waarschijnlijk ook uit de middeleeuwen; de Engelse volksmelodie, die de naam Kingsfold heeft gekregen, is in de loop der eeuwen voor verschillende Ierse en Engelse teksten gebruikt. Eén van die teksten is door Sytze de Vries vertaald en als lied 706 in het nieuwe Liedboek voor de Kerken opgenomen. Waarom dit lied, dat begint met “Dans mee met Vader, Zoon en Geest” bij uitstek een prachtig lied voor deze zondag is, hoop ik u zo duidelijk te maken.

Wellicht een enigszins vreemde overgang: van het statische van een afbeelding op een icoon naar het dynamische van een dans. Waar nog bij komt dat er in de Bijbel niet altijd positief wordt gesproken over dansen. Als koning David dansend voor de ark wordt opgemerkt door Michal, een van zijn vrouwen, vult haar hart zich met minachting, lezen we. Een ander voorbeeld is de dans van Salome, waarmee zij bij koning Herodes het hoofd van Johannes de Doper afdwong.

De Drie-eenheid als dans is een heel oud beeld. De theologische term die erbij hoort is *perichorese*, waarmee wordt weergegeven dat Vader, Zoon en Heilige Geest elkaar zodanig doordringen dat zij een gezamenlijke natuur hebben. De term komt van twee Griekse woorden: *peri* = rond en *choreia* = dansen. In het rond dansen, dus. Het woord laat zien dat het om een dynamische relatie gaat, een relatie van eenheid, gekenmerkt door beweging.

Dat wij van harte uitgenodigd zijn om in deze goddelijke beweging mee te gaan, is vanaf de eerste regel van het lied duidelijk.

Het eerste couplet luidt als volgt:

Dans mee met Vader, Zoon en Geest, / kom binnen in hun kring,
dat wervelende samenspel / van ver voor ons begin.
De wereld van vandaag is ons / vanouds al toegedacht
als dansvloer waar de liefde leidt / en waar de hoop ons wacht.

De Goddelijke dans dateert al van ver voor ons begin, al van voordat de mens op het toneel, op de dansvloer verscheen. In Genesis 1, vers 26 lezen we: “God zei: ‘Laten wij [!] mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken’”.

Hoe God, onze Schepper, zich aan ons bekend gemaakt heeft, ons zijn gezicht heeft laten zien, horen we in het tweede couplet:

Zie het gezicht van deze Drie: / een kind in Betlehem,
een mens tot bloedens toe gekroond / buiten Jeruzalem.
De dans van de Drievuldigheid / wordt door geen dood gestuit.
Want stukt ons dansen in het graf, / ook daar leidt God ons uit.

Gods gezicht: aan ons verschenen via zijn zoon Jezus Christus, geboren in Betlehem, gekruisigd op Golgatha, maar... opgestaan uit de doden. De dood heeft niet het laatste woord, het is immers Pasen geworden.

In het derde couplet horen we over de Geest:

Zing mee, wij zijn door deze Drie / in vuur en vlam gezet,
nu Pinksteren de vrijheid geeft / te zeggen wie ons redt!
Ook wij hebben het juk gekend / van Adams erfenis.
Laat horen hoe die zware last / ons afgenomen is.

Nu we begeesterd zijn, blijft het niet bij een uitnodiging om te dansen, we worden aange-spoord ook mee te zingen en te spreken over ons geloof. En omdat we bevrijd zijn van het juk van Adams erfenis – dit slaat op de zondeval – kunnen we lichtvoetig verder dansen.

Vader, Zoon en Geest, ieder met een eigen couplet; in het vierde, laatste couplet wordt ons verzekerd dat wij allemaal zijn uitgenodigd om mee te dansen, dat niemand aan de kant hoeft te blijven staan:

Wij dansen mee met deze Drie, / op weg van feest tot feest.
Een jubelzang gaat in het rond / om Vader, Zoon en Geest.
De liefde, het geloof, de hoop, / zij leiden tot dit lied:
verweven met ons leven is / de Dans van deze Drie!

Bij de voorbereiding van deze viering stuitte ik op een tekst waarin het feest van de Heilige Drie-eenheid wordt vergeleken met een slotakkoord, een daverend slot van een bijzondere periode. Begonnen met de geboorte van Gods Zoon (Kerstmis), gevolgd door diens lijden en opstanding (Pasen) en afgesloten met de komst van de Geest (Pinksteren).

Het is de Amerikaanse geestelijke Richard Leach die deze bijzondere periode heeft verweven met het scheppingsverhaal. Zijn “Come, join the dance of Trinity” werd het net zo feestelijke, uitnodigende “Dans mee met Vader, Zoon en Geest”. Want: verweven met ons leven is de Dans van deze Drie!

Amen.